

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально–науковий інститут економіки та управління

Обліково–фінансовий факультет

Кафедра інформаційних систем і технологій

ІНФОРМАТИКА

Методичні рекомендації

до виконання лабораторних робіт здобувачами вищої освіти
ступеня бакалавр спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
та спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної форми навчання

МИКОЛАЇВ

2019

УДК 330.47

I - 74

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 18.03.2019 р., протокол № 7.

Укладачі:

Т.О. Мороз

– канд. екон. наук, доцент
кафедри інформаційних систем і
технологій Миколаївського
національного аграрного
університету.

С.М. Мигович

– старший викладач Техніко-
економічного коледжу
Миколаївського національного
аграрного університету.

Рецензенти:

І.В. Гончаренко

– док. екон. наук, професор
кафедри публічного управління
та адміністрування і міжнародної
економіки Миколаївського
національного аграрного
університету.

О.О. Гайша

– канд. техн. наук, доцент,
завідувач кафедри вищої
математики
Національного університету
кораблебудування ім. адм.
Макарова

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Практична робота №1.....	5
Практична робота №2.....	7
Практична робота №3.....	7
Практична робота №4.....	8
Практична робота №5.....	9
Практична робота №6.....	11
Практична робота №7.....	12
Практична робота №8.....	13
Практична робота №9.....	17
Практична робота №10.....	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	21
ДОДАТКИ.....	22

ВСТУП

В сучасних умовах інтенсивного розвитку інноваційно-інформаційних технологій актуальною необхідністю є активне їх використання. Формування достовірної, актуальної, повної і точної інформаційної бази на підприємстві – головна передумова прийняття ефективних управлінських рішень і фінансової стабільності.

Методичні рекомендації складено відповідно до програми курсу «Інформатика» для здобувачів вищої освіти ступеня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» та спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Завданнями лабораторних робіт з дисципліни «Інформатика» є закріплення теоретичних знань і удосконалення практичних навичок з питань ефективного використання сучасної комп'ютерної техніки, інформаційних систем і технологій, мережі Інтернет в професійній діяльності. Наведені завдання удосконалюють і закріплюють знання здобувачів вищої освіти про архітектуру і принципи функціонування персональних комп'ютерів; сучасне інформаційне забезпечення включаючи етапи збору, обробки, зберігання, обміну і подання інформації; технологій створення, редагування та форматування об'єктів у середовищі MS Office.

Кожна лабораторна робота містить методичні поради та хід порядку її виконання.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

Тема: Створення та редагування текстового документу

Для роботи в освітньому процесі Міністерством освіти і науки України рекомендовано використовувати шрифт **Times New Roman**. Перед початком роботи необхідно встановити формат сторінки – А4 (книжний), з обов'язковим зазначенням розміру полів: зверху, знизу – 2 см, праворуч – 1,5 см, ліворуч – 3 см; міжрядковий інтервал – полуторний; інтервал перед та після рядку – 0 см.

I. Створення титульного аркуша (реферат, курсова робота, звіт про проходження практики) передбачає зазначення наступних пунктів:

1. Назва міністерства (МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ), вирівнювання по центру.

2. Нижче назва ВНЗ (МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ), вирівнювання по центру.

3. Через два інтервали назва кафедри (Кафедра інформаційних систем і технологій), розмір шрифту – 12 пт, вирівнювання по правому краю;

4. Через два інтервали назва роботи (РЕФЕРАТ), вирівнювання по центру.

5. Нижче тема роботи (на тему: «Історія виникнення мишки»), вирівнювання по центру

6. Через три інтервали (Виконав:) всі літери прописні, розмір шрифту – 14 пт, вирівнювання по правому краю.

7. Нижче (здобувач вищої освіти гр. Б1/1 або Ф1/1) вирівнювання по правому краю.

8. Нижче (Прізвище ініціали) вирівнювання по правому краю.

9. Нижче (Перевірила:) вирівнювання по правому краю.

10. Нижче (Прізвище ініціали викладача) по правому краю.

11. На останньому рядку титульного аркушу вказують місто і рік виконання роботи (МИКОЛАЇВ 2019) вирівнювання по центру.

II. Створення зміст (реферату, курсової роботи) передбачає зазначення наступних пунктів:

1. Слово «ЗМІСТ» вирівнювання по центру.

2. Нижче слово «ВСТУП» вирівнювання по лівому краю.

3. Нижче нумерований список (1.) з зазначенням теми першого підрозділу, вирівнювання по ширині;

4. Нижче назви підпунктів (1.1) вирівнювання по ширині.

5. Назви пунктів і підпунктів слід вибрати з власного реферату.

6. Нижче слово «ВИСНОВКИ» вирівнювання по лівому краю.

7. Нижче слова «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» вирівнювання по лівому краю.

8. Рядки вступ, назва розділів і підрозділів, висновки і список використаних джерел повинні містити в кінці ряд крапок з зазначенням номерів сторінок.

III. Створення титульного аркушу і вступу відповідно до зразку (Додаток А).

ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

Тема: Створення та редагування текстового документу
(створення переліку умовних позначень)

Перед початком роботи необхідно встановити формат сторінки – А4, з обов’язковим зазначенням розміру полів зверху, знизу – 2 см, праворуч – 1,5 см, ліворуч – 3 см; міжрядковий інтервал – полуторний; інтервал перед та після рядку – 0 см, розмір шрифту – 14 пт, Times New Roman.

Створити перелік умовних позначень і розмістити після ЗМІСТУ, в створеному документі в ЛР1, вибравши 20 слів із запропонованого списку в Додатку Б. Текст переліку розташовують стовпцем. Зліва в алфавітному порядку наводять скорочення, умовні позначення, символи, одиниці і терміни, праворуч – їх детальне розшифрування

ПРАКТИЧНА РОБОТА №3

Тема: Створення та редагування текстового документу
(створення списку використаних джерел)

Перед початком роботи необхідно встановити формат сторінки – А4, з обов’язковим зазначенням розміру полів зверху, знизу – 2 см, праворуч – 1,5 см, ліворуч – 3 см; міжрядковий інтервал – полуторний; інтервал перед та після рядку – 0 см, розмір шрифту – 14 пт, Times New Roman.

Створити список використаних джерел і розмістити останнім аркушем роботи, в файлі ЛР1, рекомендована кількість назв – не

менше 45 одиниць вибравши із запропонованого списку в Додатку В.

1. Усі умовні розділові знаки, які відділяють окремі області або елементи у межах різних областей бібліографічного опису (за винятком граматичної пунктуації) відділяються проміжками з обох сторін.

2. Якщо видання має лише одного автора, його прізвище все одно повторюється в області відповідальності після нахисної лінії.

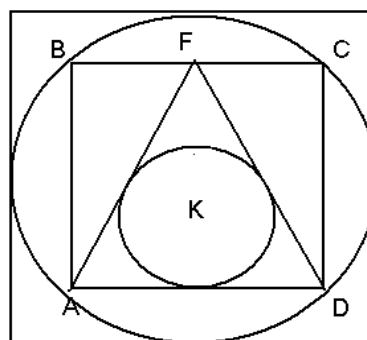
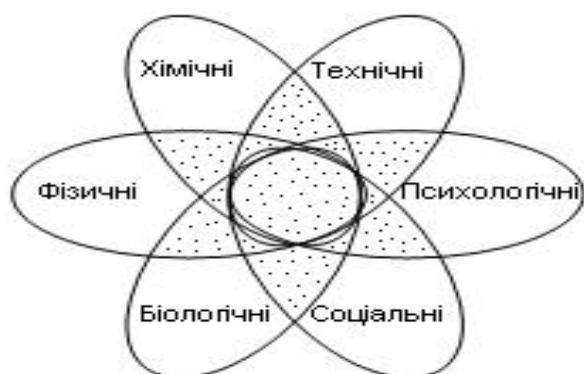
3. Дані, що взяті не з титульного аркуша книжкового видання, беруться у квадратні дужки.

4. Усі частини бібліографічного опису, крім перших слів нових областей опису та власних назв, пишуться з малої літери.

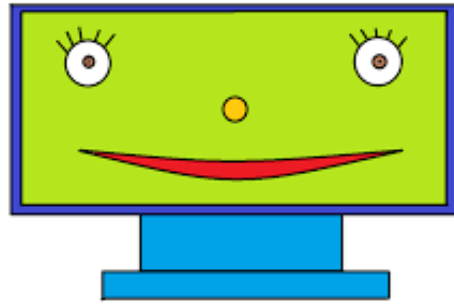
ПРАКТИЧНА РОБОТА №4

Тема: Побудова графічних фігур на площині.

1. Створіть у графічному редакторі Paint запропоновані нижче фігури, та відформатуйте за зразком.

2. . Намалюйте карту Миколаївської області (обов'язково з визначенням точок різного формату) та зафарбуйте відповідно до зразку.

3. Збережіть Лабораторну роботу в своїй папці як ЛР 4 з розширенням .png

ПРАКТИЧНА РОБОТА №5

Тема: Створення електронних мультимедійних презентацій.

1. Створити презентацію з 12-15 слайдів використовуючи засоби Microsoft Power Point.

2. Тема створення презентації – особиста тема реферату (обирається за номером в списку групи).

3. Перший слайд повинен містити реквізити та оформлений аналогічно титульному аркушу (ЛР №1).

4. Презентацію обов'язково відформуйте відповідно до вибраного Вами дизайну.

5. Робота повинна включати рисунок, схему, анімацію (по можливості звук), цікаві переходи між кожним слайдом.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Інтелектуальні карти як засіб опрацювання інформації.
2. Законодавчо-нормативне регулювання інформаційної діяльності в Україні.
3. Розвиток і впровадження ІТ на аграрному підприємстві.
4. Основні засади державної інформаційної політики України.
5. Правове регулювання інформаційної безпеки в Україні: проблеми теорії та практики.
6. Інструментарні програми загального та спеціального призначення (для бухгалтерів – гр. Б1 та фінансистів – гр. Ф1).
7. Роль і місце інтелектуальних систем в аграрній освіті.
8. Дані та їх перетворення в інформацію.
9. Основні напрями інформатизації аграрного сектора.
10. Програми штучного інтелекту.
11. Інформаційний простір аграрного сектора.
12. Сутність поняття «інформаційний продукт».
13. Кіберзлочинність.
14. Історія становлення і розвитку інформаційних систем.
15. Електронне сільське господарство.
16. Захист інформації: проблеми і перспективи розвитку.

17. Проблеми правового захисту електронної інформації в Україні.
18. Хмарні технології та їх використання в аграрному секторі України.
19. Мобільні додатки для бухгалтерів і фінансистів.
20. Мобільні додатки для аграрних підприємств в Україні.
21. Скрайбінг як інструмент презентацій.
22. Використання інформаційних систем і технологій в освітньому процесі.
23. Структура інформаційного ринку, особливості збору даних в аграрному секторі економіки.
24. Інформаційні потоки аграрних підприємств.
25. Сучасні інтелектуальні інформаційні системи

ПРАКТИЧНА РОБОТА №6

Тема: Робота з таблицями в текстовому редакторі Word

1. Створити у текстовому процесорі запропоновані в Додатку Д таблиці, ввести текст та відформатувати за зразком.
2. Перед початком роботи необхідно встановити формат сторінки – А4 (альбомна), з обов'язковим зазначенням розміру полів зверху, знизу – 2 см, праворуч – 1,5 см, ліворуч – 3 см; міжрядковий інтервал – полуторний; інтервал перед та після рядку – 0 см, розмір шрифту – 14 пт, Times New Roman.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №7

Тема: Створення та редагування в текстовому документі формул

1. Перед початком роботи необхідно встановити формат сторінки – А4, з обов’язковим зазначенням розміру полів зверху, знизу – 2 см, праворуч – 1,5 см, ліворуч – 3 см; міжрядковий інтервал – полуторний; інтервал перед та після рядку – 0 см, розмір шрифту – 14 пт, Times New Roman.

2. Створити у текстовому процесорі запропоновані нижче формули, відформатувати за зразком.

$$Z = x_j + x_l - x_k \rightarrow \max, \quad (j \in C_1, l \in C_2, k \in R)$$

$$\int_{-a}^a \sqrt{a^2 - z^2} dz = \left[-\frac{a^2}{2} \arccos \frac{z}{a} + \frac{z}{a} \sqrt{a^2 - z^2} \right]_{-a}^a = \frac{1}{2} a^2 \pi$$

$$\int \frac{dx}{x^n \sqrt{x}} = -\frac{\sqrt{x}}{(n-1)bx^{n-1}} - \frac{(2n-3)a}{(2n-2)b} \int \frac{dx}{x^{n-1} \sqrt{x}}$$

$$\int_{\alpha}^{+\infty} \frac{\sin x}{x} dx = \left[-\frac{\cos x}{x} \right]_{-\alpha}^{+\alpha} - \int_{\alpha}^{+\infty} 2dx (\alpha > 0)$$

$$\int \frac{dx}{x^n \sqrt{x}} = -\frac{\sqrt{x}}{(n-1)bx^{n-1}} - \frac{(2n-3)a}{(2n-2)a} \int \frac{dx}{x^{n-1} \sqrt{x}}$$

$$R(x) = \frac{\gamma^{n+1} (x_0 \theta(x - x_0))}{(n+1)!} (x - x_0)^{n+1}$$

$$\lambda = \frac{\sum_{U=1}^N \cdot x_{iU}^2 \cdot x_{jU}^2}{(\sum_{U=1}^N \cdot x_{iU}^2)^2} \cdot N$$

$$y = f(x) = P_n(x) \sum_{k=0}^n \frac{f(x_k)}{(x - x_k) P_n'(x_k)} + R_n(x)$$

$$\lim_{v \rightarrow +0} y^{(0)}(v; 0) = \lim_{v \rightarrow +0} \frac{v}{\operatorname{ch} v - 1} = \lim_{v \rightarrow +0} \frac{1}{\operatorname{sh} v} = +\infty$$

ПРАКТИЧНА РОБОТА №8

Тема: Автоматизація дій користувача в текстовому процесорі,
створення автотексту і виносок

1. Перед початком роботи необхідно встановити формат сторінки – А4, з обов'язковим зазначенням розміру полів зверху, знизу – 2 см, праворуч – 1,5 см, ліворуч – 3 см; міжрядковий інтервал – полуторний; інтервал перед та після рядку – 0 см, розмір шрифту – 14 пт, Times New Roman.

2. Створити у текстовому процесорі MS Word файл з визначеним текстом (попередньо створивши елементи автозаміни для слів «конкурентоспроможність» та «підприємства») та елементи автотексту з назвою університету та прізвищем автора роботи.

ПРИКЛАД ТЕКСТУ

Підприємницька діяльність в аграрному секторі стримується низькою інформатизацією та повільним розвитком малого та середнього бізнесу, неналежною інфраструктурою аграрного ринку. Існуюча нормативноправова база, особливо у сфері маркетингової логістики та зберігання, є суттєвою перешкодою для ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств. Обмежена кількість, а також цінові змови постачальників транспортних та логістичних послуг, поряд з антиконкурентною поведінкою з боку державних підприємств – постачальників логістичних послуг, знижують загальну конкурентоспроможність аграрного сектору економіки України. Аграрний сектор економіки відчуваючи брак інформації погіршує умови господарювання та торгівлі, підвищує ризики та зменшує довіру між учасниками ринку, знижує ефективність та результативність державної аграрної політики. Вибір ефективних механізмів розвитку ринкової інфраструктури є пріоритетним на сучасному етапі реформування аграрного сектору економіки України, оскільки неефективний збут обмежує виробництво та реалізацію сільськогосподарської продукції.

Інформаційне забезпечення розвитку ринків основних видів аграрної продукції є одним із важливих компонентів у системі ресурсного забезпечення управлінської діяльності суб'єктів ринкової інфраструктури, об'єднуючим елементом у мережі формувань асоційованого типу, координуючим ланцюгом окремих сегментів аграрного ринку, об'єктивним орієнтиром під час прийняття рішень у системі державного регулювання реалізації

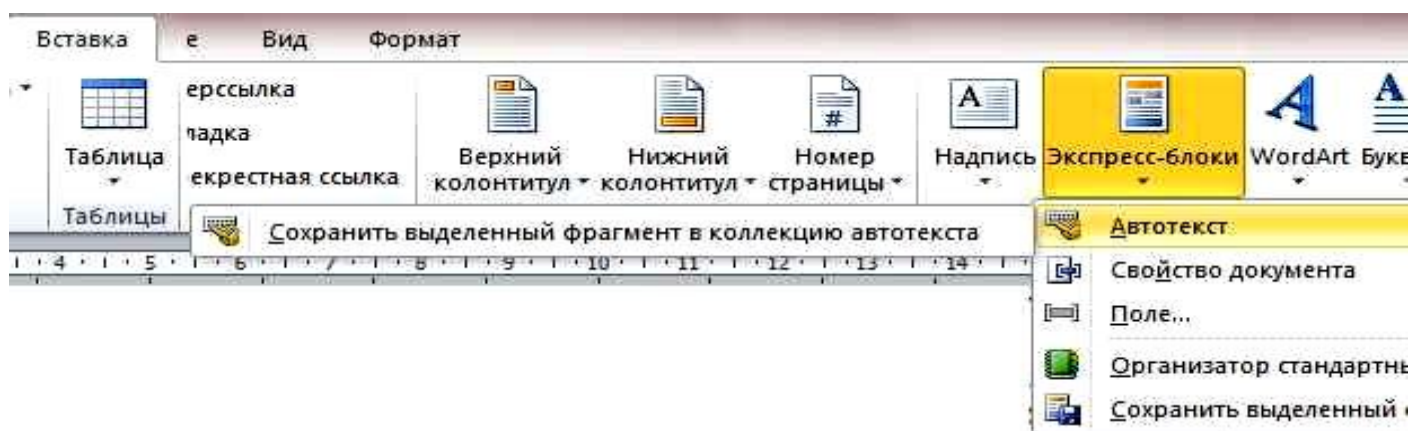
сільськогосподарської продукції і продовольства та вдосконаленні політики держави щодо розвитку цих ринків.

Основна мета інформаційного забезпечення – це створення прозорого інформаційного середовища з питань функціонування ринків на базі використання можливостей новітніх інформаційних технологій та засобів телекомунікації, теле-, радіомовлення, преси. Інформаційне забезпечення ринкових формувань асоційованого типу має створюватися з використанням корпоративних комп'ютерних мереж та розподілених баз даних суб'єктів аграрного ринку. Необхідною умовою його успішного функціонування є попередня типізація основних офісних інформаційних програм суб'єктів ринку, що входять до складу цих формувань.

3. Створити в документі автотекст з назвою університету та власного ПІБ.

Примітка: створення елемента автотексту з назвою університету:

- а) набрати назву університету і виділити її;
- б) вкладника Вставка – Експрес-блоки - Автотекст –

Зберегти виділений фрагмент в колекцію автотексту.

Помістимо автотекст на панель швидкого запуску

в) за аналогією створити автотекст для власного ПІБ.

4. Створити у тексті виноску до фрази «аграрний сектор економіки». У тексті виноски ввести наступний текст:

В широкому розумінні аграрний сектор економіки охоплює всі підприємства України незалежно від форми власності і організаційно-правової форми, що виробляють сільськогосподарську продукцію й продукти її первинної переробки, та пов'язані з ними обслуговуючі підприємства, а також організації (установи), що здійснюють розробку та реалізацію державної аграрної політики. У вузькому розумінні його розглядають тільки як сектор економіки, що охоплює всі підприємства, що виробляють сільськогосподарську продукцію, здійснюють її первинну переробку, та обслуговують зазначені процеси.

Примітка: створення виноска передбачає:

а) помістити текстовий курсор в те місце документа, де повинен бути поміщений маркер посилання на виноску (після фрази «аграрний сектор економіки»);

б) «Ссылки» – «Вставить сноску» (якщо це кінцева виноска, то слід обрати «Вставить концевую сноску»)

в) ввести пояснювальний текст внизу сторінки.

!!! Зверніть увагу: подивитися текст сторінки з виноскою можна тільки в режимі розмітки сторінки.

5. Вставити наприкінці файлу поля поточної дати, загальної кількості часу редагування документу, кількості слів у документі, автора, назви та розміру файлу, відповідно оформивши їх (перед

значенням кожного поля ввести коментар, наприклад: *Назва файла – Лабораторна робота 8, Кількість слів - 248*)

Примітка: створюються і використовуються в документі **поля** для розміщення змінних даних, наприклад, номеру сторінки, дати та часу, розміру файлу та ін. Вставка загального часу редагування та дати

а) «Вставка» – «Експресс-блоки» – «Поле»;

б) Обрати категорію Дата и время - Обрати поле EditTime для вставки загального часу редагування документу або Date для вставки поточної дати. Вставка кількості слів та інформації про файл:

а) «Вставка» – «Експресс-блоки» – «Поле»;

б) Обрати категорію «О документе»;

в) Обрати поле FileName для вставки назви файлу документу;

- FileSize – розмір файлу;

- Author – ім'я користувача;

- NumWords – кількість слів у документі

6. Зберегти файл як «ЛР 8»

ПРАКТИЧНА РОБОТА №9

Тема: Форматування текстового документу, нумерація сторінок,
розподіл тексту на колонки

Перед початком роботи необхідно встановити формат сторінки – А4, з обов'язковим зазначенням розміру полів зверху, знизу – 2 см, праворуч – 1,5 см, ліворуч – 3 см; міжрядковий

інтервал – полуторний; інтервал перед та після рядку – 0 см, розмір шрифту – 14 пт, Times New Roman.

1. Об'єднати в один документ текст створений в ЛР1, ЛР2, ЛР3, ЛР7, ЛР8.

2. Пронумерувати сторінки, враховуючи умову: перша та друга сторінки не нумеруються, третя сторінка нумерується під номером 1.

- встановіть курсор на останній можливій лінії 2 листа/Вкладка Разметка страницы/ Разрывы/Следующая страница);

- встановіть курсор на 3 листі/Вкладка Вставка/Номер страницы/Внизу страницы (выбрать по середине);

- встановіть курсор на нижньому колонтитулі 3 сторінки/зніміть позначку Как в предыдущем разделе (Вкладка Конструктор);

- видаліть нумерацію сторінок на 1 та 2 сторінці;

- встановіть курсор на нижньому колонтитулі 3 сторінки/Вкладка Вставка/ Номер страницы/ Формат номера страниц/Начать с 1.

3. Текст з ЛР 8 розділити в наступній послідовності:

- перший абзац на три колонки;

- другий абзац розділити на чотири колонки так, щоб ширина наступної колонки дорівнювала сумі попередніх.

4. Зберегти документ як Лабораторна робота 9.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №10

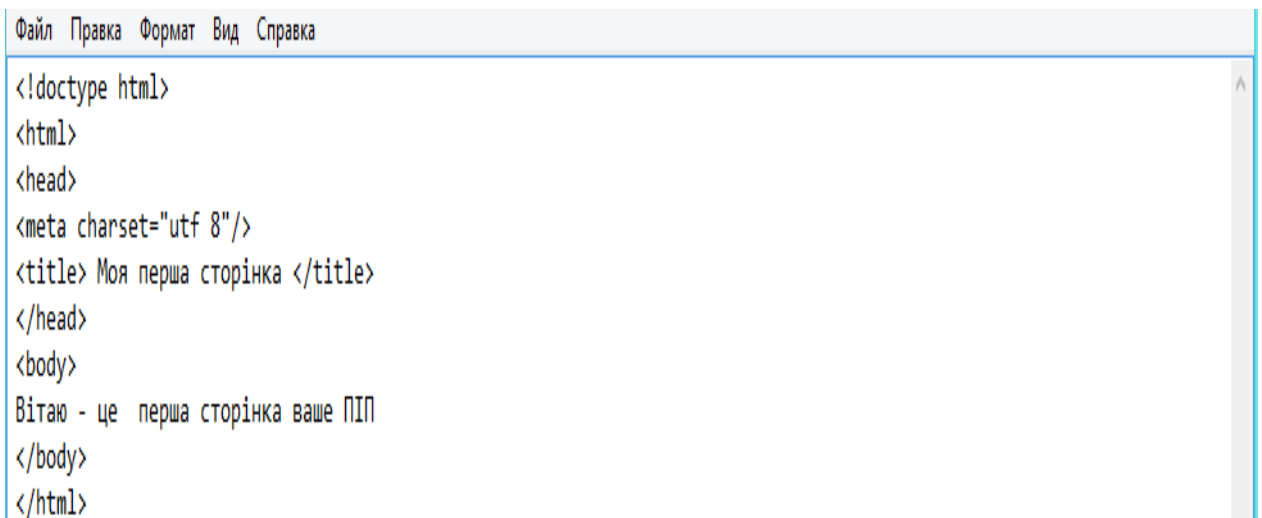
Тема: Створення HTML-документа

I. Створення сторінки HTML-документа передбачає виконання наступних пунктів:

1. Відкрийте Блокнот (Пуск/Блокнот(Notepad++))

2. Створіть текст відповідного зразку

(рис.1):

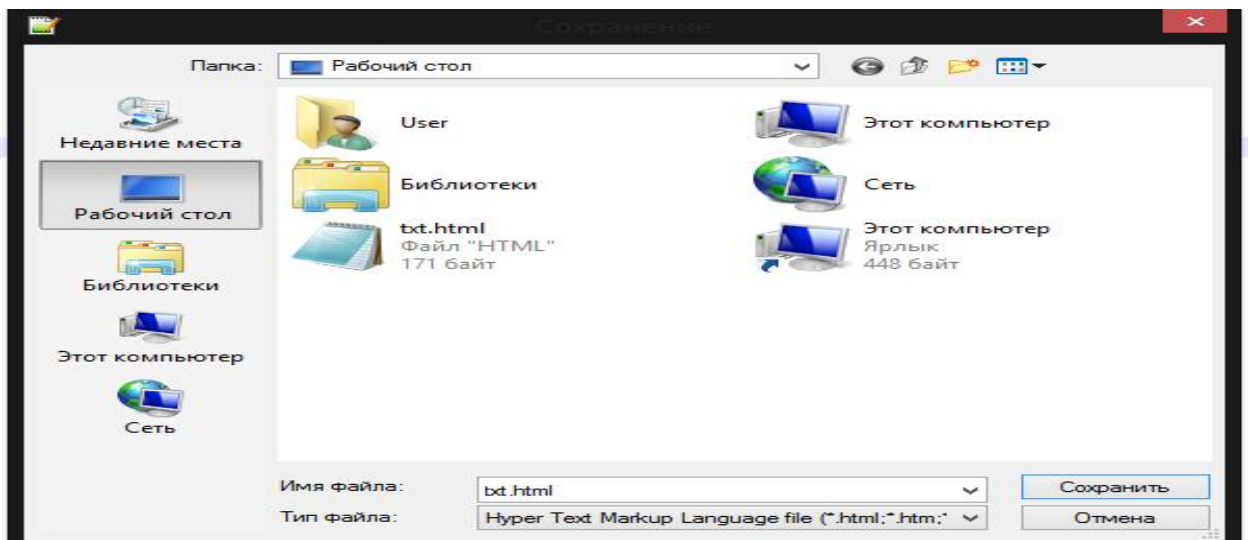


```
Файл Правка Формат Вид Справка
<!doctype html>
<html>
<head>
<meta charset="utf 8"/>
<title> Моя перша сторінка </title>
</head>
<body>
Вітаю - це перша сторінка ваше ПІП
</body>
</html>
```

Рисунок 1 Код створення сторінки HTML-документа

3. Створіть у власній папці нову папку з іменем LR10 (обов'язково латинськими літерами) та збережіть документ з обов'язковим визначенням в імені файла розширення .html формат файлу .html та тип кодування utf-8

(рис.2)

Рисунок 2 Збереження документа Notepad++ для роботи з HTML

4. Завантажити документ .html в будь-якому браузері.

II. Додайте в HTML-документ картинку.

1. Знайдіть в мережі Internet картинку яка найбільш точно характеризує Ваш настрій сьогодні і збережіть її в папці LR10 з іменем picture розширенням *.jpg або *.jpeg.

2. В межах <body> створіть текст визначено зразку.

```
<!doctype html>
<HTML>
<HEAD>
<meta charset="utf8"/>
<TITLE> Моя перша сторінка </TITLE>
</HEAD>
<BODY>
<h1><B>
<FONT COLOR="rgb(186,129,272)"> Мій настрій </FONT>
</B></h1>
</BR>
</BODY>
</HTML>
```

3. Зберегти зміни в документі Notepad++.

4. Завантажити документ в будь-якому браузері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баженов В. А. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології : підручник. / В. А. Баженов. – К. : Каравела, 2011. – 546 с.
2. Козловський, А. В. Комп'ютерна техніка та інформаційні технології : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів: рек. МОНУ / А. В. Козловський, Ю. М. Паночишин, Б. В. Погріщук. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Знання, 2012. – 463 с.
3. Дибкова Л. М. Інформатика і комп'ютерна техніка. / Л. М. Дибкова. – К. : Академвидав, 2007. – 385 с.
4. Інформатика : навч. посібник. / Ю. В. Форкун, Н. А. Длугунович. – Львів : Новий Світ-2000, 2012. – 464 с.
5. Косинський, В. І. Сучасні інформаційні технології : навчальний посібник : рек. МОНУ / В. І. Косинський, О. Ф. Швець. – 2-ге вид., випр. – К. : Знання, 2012. – 319 с.
6. Лебедев А. Н. Windows 7 и Office 2010. Компьютер для начинающих / А. Н. Лебедев. – СПб. : Питер, 2010. – 299 с.
7. Леонтьев В. П. Windows 7. Office 2010. Энциклопедические справочники. / В. П. Леонтьев. – М. : ОЛМА Медиа групп, 2010. – 768 с.
8. Наливайко Н. Я. Інформатика : навч. посібник. / Н. Я. Наливайко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 576 с.
9. Шестопапов Є. А. Інформатика, базовий курс : посібник, книга 1. / Є. А. Шестопапов. – 2004. – 288 с.
10. Ярмуш О. В. Інформатика і комп'ютерна техніка. / О. В. Ярмуш, М. М. Редько. – К. : Каравела, 2006. – 162 с.
11. Экономическая информатика : учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры / Ю. Д. Романова [и др.] ; отв. ред. Ю. Д. Романова. — Москва : Издательство Юрайт, 2019. — 495 с.

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської
справи та страхування

З В І Т

про проходження виробничої практики з
бюджетної та податкової систем
на базі Миколаївського управління ГУДФС у Миколаївській
області

М.П. Студента (ки) 4 курсу Ф4/1 групи
(підпис) Гаврилова А.О.
напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
Керівник практики від установи (організації)

_____
_____
(посада, прізвище та ініціали)

Керівник практики від університету

_____
_____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Миколаїв – 2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Податкове навантаження як форма виконання суб'єктом господарювання суспільних зобов'язань.....	8
1.2 Нормативно-правове регулювання податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства.....	15
1.3 Методика оцінки рівня податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства.....	19
1.4 International experience of taxation.....	26
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА БЕРЕЗНЕГУВАТСЬКОГО РАЙОНУ.....	32
2.1 Аналіз фінансово-економічного стану сільськогосподарських підприємств Березнегуватського району.....	37
2.2 Рівень податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства зарубіжних країн.....	37
2.3 Оцінка впливу податкового навантаження на фінансову діяльність сільськогосподарських підприємств Березнегуватського району.....	51
2.4 Аналіз ефективності податкового менеджменту сільськогосподарських підприємств Березнегуватського району.....	61
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПОДАТКОВОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ БЕРЕЗНЕГУВАТСЬКОГО РАЙОНУ.....	67
3.1 Концептуальні засади оптимізації податкового навантаження на сільськогосподарські підприємства.....	67
3.2 Формування ефективної системи податкового менеджменту на сільськогосподарських підприємствах.....	74
3.3 Розвиток сільськогосподарських підприємств на основі оптимізації податкового навантаження.....	90
ВИСНОВКИ.....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97
ДОДАТКИ.....	108

Додаток Б

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АПК	- агропромисловий комплекс
АПТФГ	- аграрно-промислові торгово-фінансові групи
ВНЗ	- вищий навчальний заклад
ГМ	- генномодифікований
ГМО	- генномодифіковані організми
ЄС	- Європейський Союз
ІСІ	- інститут спільного інвестування
КСП	- колективне сільськогосподарське підприємство
НДР	- науково-дослідні роботи
НДДКР	- науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи
НТП	- науково-технічний прогрес

Повні та скорочені форми найбільш вживаних слів

<i>Повна форма слова</i>	<i>Скорочена форма слова</i>
січень	січ.
лютий	лют.
березень	бер.
квітень	квіт.
травень	трав.
червень	черв.
липень	лип.
серпень	серп.
вересень	вер.
жовтень	жовт.
листопад	лист.
грудень	груд.
понеділок	пн.
вівторок	вт.
середа	ср., сер.
четвер	чт., чтв., четв.
п'ятниця	пт.
субота	сб.
неділя	нд.
хвилина	хв.
година	г; год.
день	д.
місяць	міс.; м-ць
рік	р.
роки	рр.
цього року	ц. р.

минулого року	м. р.
століття (множина)	ст. (сс.)
нашої ери	н. е.
до нашої ери	до н. е.
метр	м
кілометр	км
грам	г
кілограм	кг
центнер	ц
тонна	т
копійка	коп.
гривня	грн
мільйон	млн
мільярд	млрд
тисяча	тис.
гектар	га
літр	л
мілілітр	мл
багато інших	баг. ін.
дивись	див.
інші; інше	ін.
і подібне	і под.
і так далі	і т. д.
і таке інше	і т. ін.
наприклад	напр.
порівняйте; порівняння	пор.
сторінка	с.
абонентська скринька; адміністративна служба	а/с
вулиця	вул.
індекс	інд.
квартира; квартал	кв.
корпус	корп.
міста	мм.
місто	м.
міське відділення (зв'язку)	м/в
область	о., обл.
район	р-н
абсолютний	абс.
автор; авторський	авт.
авторський аркуш	авт. а.
адміністрація; адміністративний	адм.; адмін.
адміністративний центр	адм. ц.
академія;	акад.
акціонерний	акц.
Алфавітний	алф.

Джерело: надано науково-педагогічними працівниками кафедри українознавства Миколаївського національного аграрного університету.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

1. Кірпа Г. М. Інтеграція залізничного транспорту України у європейську транспортну систему : монографія / Г. М. Кірпа. – Дніпропетровськ : Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2003. – 267 с.
2. Аксьонова Л. В. Сучасні тести для дівчат / Л. В. Аксьонова, В. Т. Гридіна ; пер. з рос. О. А. Росинської. – Донецьк : БАО, 2004. – 416 с.
3. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1993. – 702 с.
4. Пойа Д. Математика и правдоподобные рассуждения / Д. Пойа ; пер. с англ. И. А. Вайнштейна ; под ред. С. А. Яновской. – М. : НАУКА, 1975. – 465 с.
5. Акивис М. А. Тензорное исчисление : учеб. пособие / М. А. Акивис, В. В. Гольдберг. – 3-е изд., перераб. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2003. – 304 с.
6. Graham A. Kronecker product and matrix calculus with applications / A. Graham. – USA, NY : Wiley, 1981. – 190 p.
7. Бухгалтерський облік основної діяльності залізниць України : підруч. Для вузів / Б. О. Шумляев, Е. І. Рябий, В. І. Дзюба, А. Я. Ніколайчук. – Донецьк : Оксамит-Текс, 2004. – 424 с.
8. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / В. В. Вітвіцький, В. А. Бабич, О. М. Усов [та ін.]. – К. : НДІ "Укragропромпродуктивність", 2006. – 106 с.
9. Перевозка экспортно-импортных грузов. Организация логистических систем / А. В. Кириченко, А. Н. Бабич, Л. Е. Урсул [и др.] ; под общ. ред. А. В. Кириченко. – 2-е изд., доп. и перераб. – СПб. : Питер, 2004. – 506 с.
10. Історія однієї фотографії: спроба самопрезентації / упоряд. Г. І. Дацюк. – К. : Спадщина, 2007. – 224 с. : іл.
11. Історія однієї фотографії: спроба самопрезентації / упоряд. Г. І. Дацюк. – [Б. м. : б. в.], 2007. – 224 с.
12. Клименко І. А. Обчислювальна система на ПЛІС / І. А. Клименко // Комп'ютерні системи та мережні технології : матеріали III міжнар. наук.-техніч. конф., (НАУ, Київ, Україна, 15-

17 червня 2010). – К. : НАУ-друк, 2010. – С. 45.

13. Royal A. Globally asynchronous locally synchronous FPGA architectures / A. Royal, P.Y.K. Cheung // Proceedings of the 13th international conference on field programmable logic and applications (FPL 2003), (Lisbon, Portugal, 1-3 September, 2003) [Field programmable logic and applications: Lecture notes in computer science (LNCS)]. – Springer-Verlag New York, Inc., 2003. – Vol. 2778. – P. 355-364.

14. Nikolov H. Efficient automated synthesis, programing, and implementation of multiprocessor platforms on FPGA chips / H. Nikolov, T. Stefanov, E. Deprettere // Proceedings of the international conference on field programmable logic and applications (FPL'06), (Madrid, Spain, August 28-30, 2006). – IEEE, 2006. – P. 1-6.

15. Prototyping pipelined applications on a heterogeneous FPGA multiprocessor virtual platform / A. Tumeo [et al.] // Proceedings of the asia and south pacific design automation conference (ASP-DAC '09), (Yokohama, Japan, 19-22 January, 2009). – IEEE, 2009. – P. 317-322.

16. Горобец В. Л. Экспериментально-теоретические методы оценки ресурса несущих конструкций подвижного состава железнодорожного транспорта : дис. д-ра техн. наук : спец. 05.22.07 «Подвижной состав железных дорог, тяга поездов и электрификация» / В. Л. Горобец ; Днепропетр. нац. ун-т ж. д. транспорта им. акад. В. Лазаряна. – Днепропетровск, 2009. – 304 с.

17. Музикіна Г. І. Оптимізація маси вантажних поїздів і колійного розвитку технічних станцій у транспортних коридорах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук. : спец. 05.22.20 «Експлуатація та ремонт засобів транспорту» / Г. І. Музикіна ; Дніпропетр. нац. ун-т залізн. транспорту ім. акад. В. Лазаряна. – Днепропетровск, 2002. – 20 с.

18. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК7 Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / В. И. Чугаева ; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. – № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.). – 3 с. : ил.

19. Линейный импульсный модулятор : А. с. 1626362. Украина, МКИ НОЗК7/02 / В. Г. Петров. – №4653428.21 ; заявл. 23.03.92 ; опубл.30.09.92, Бюл. № 13. — 4 с.

20. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин,

В. Г. Кемайкин (СССР). – №3360585/25–08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.

21. J.L Wolf. Заявник і патентовласник: International Business Machines Corporation, Armonk, N.Y ; заявл. 7.08. 06 ; опубл. 7.10.2007. – 9 р.

22. Линейный импульсный модулятор : А. с. 1626362. Украина, МКИ НОЗК7/02 / В. Г. Петров. – №4653428.21 ; заявл. 23.03.92 ; опубл.30.09.92, Бюл. № 13. — 4 с.

23. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – №3360585/25–08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.

24. J.L Wolf. Заявник і патентовласник: International Business Machines Corporation, Armonk, N.Y ; заявл. 7.08. 06 ; опубл. 7.10.2007. – 9 р.

25. Кур'янов С. Припинення неправомірного використання музичних творів суб'єктами господарювання / С. Кур'янов // Інтелектуальна власність. – 2008. – № 5. – С. 7-12.

26. Потриваєва Н. В. Облікові аспекти формування майна та розподілу доходу у сільськогосподарських кооперативах / Н. В. Потриваєва // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2014. – Вип. 2. – С. 9-16.

27. Минаев Ю. Н. Нечеткая математика на основе тензорных моделей неопределенности. Ч. 2. Нечеткая математика в тензорном базисе / Ю. Н. Минаев, О. Ю. Филимонова // Электронное моделирование. – К. : ИПМЭ НАН Украины, 2008. – № 2, Т. 30. – С. 4-21.

28. Линейный импульсный модулятор : А. с. 1626362. Украина, МКИ НОЗК7/02 / В. Г. Петров. – №4653428.21 ; заявл. 23.03.92 ; опубл.30.09.92, Бюл. № 13. — 4 с.

29. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – №3360585/25–08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.

30. J.L Wolf. Заявник і патентовласник: International Business Machines Corporation, Armonk, N.Y ; заявл. 7.08. 06 ; опубл. 7.10.2007. – 9 р.

31. Кур'янов С. Припинення неправомірного використання

музичних творів суб'єктами господарювання / С. Кур'янов // Інтелектуальна власність. – 2008. – № 5. – С. 7-12ю

32. Потриваєва Н. В. Облікові аспекти формування майна та розподілу доходу у сільськогосподарських кооперативах / Н. В. Потриваєва // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2014. – Вип. 2. – С. 9-16.

33. Минаев Ю. Н. Нечеткая математика на основе тензорных моделей неопределенности. Ч. 2. Нечеткая математика в тензорном базисе / Ю. Н. Минаев, О. Ю. Филимонова // Электронное моделирование. – К. : ИПМЭ НАН Украины, 2008. – № 2, Т. 30. – С. 4-21.

34. Национальный информационно-библиотечный центр “ЛИБНЕТ” [Электронный ресурс] / М-во культуры РФ ; Рос. гос. б-ка ; Рос. нац. б-ка. – М. : Центр “ЛИБНЕТ”, 2004. – Режим доступа : <http://www.nilk.ru>. – Загл. с экрана.

35. Воробьев О. Ю. Эвентология – очеловеченная математика [Электронный ресурс] / О. Ю. Воробьев ; Институт вычислительного моделирования СО РАН. – Красноярск : Красноярский гос. у-т, 2005. – Режим доступа : <http://eventology-theory.ru/000.htm>.

36. OpenRISC 1200 IP core specification [Электронный ресурс]. – OpenCores, 2011. – Режим доступа : <http://opencores.org/openrisc,or1200>.

37. GRLIB IP Core user's manual. Version 1.1.0 - B4108 [Электронный ресурс]. – Aeroflex Gaisler, 2011. – Режим доступа : <http://www.gaisler.com/products/grlib/grip.pdf>.

38. Nios II Processor Reference Handbook. Version 11.0.0. [Электронный ресурс]. – Altera Corporation, 2011. – Режим доступа : http://www.altera.com/literature/hb/nios2/n2cpu_nii5v1.pdf.

39. Нові вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел [Електронний ресурс] // Укр. пульмонологічний журн. – 2008. – № 5. – С. 72. – Режим доступу до журн. : http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/upj/08/pdf08_2/72.pd. – Дата останнього доступу : 16.05.09. – Назва з екрану.

40. Kolda T. G. Tensor decompositions and applications : siam review [Електронний ресурс] / T. G. Kolda, B. W. Bader // Society for industrial and applied mathematics. – Vol. 51, № 3 – P. 455-500. – Режим доступу : <http://www.siam.org/journals/sirev/51-3/70111.html>.

41. Клочкова Е. А. Охрана труда на железнодорожном

транспорті [Електронний ресурс] / Е. А. Ключкова. – Електрон. дан. – Одеса, 2004. – 1 CD-R. – Загл. с етикетки диска.

42. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. – Електрон. дан. (80 Min I 700 MB). – Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. – (Бібліотека студента медика). – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

43. Систем. вимоги : Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; Word 97-2000. – Назва з контейнера.

44. Україна. Конституція. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. : зі змінами, внесеними Законом України № 2222-IV від. 8 груд. 2004 р. – Х. : Співак Т.К., 2006. – 48 с.

45. Кримінально-процесуальний кодекс України : офіц. текст : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. – К. : Парлам. вид-во, 2006. – 207 с. – (Бібліотека офіційних видань).

46. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / авт.-упоряд. М. Зобків. – Львів : Новий час, 2003. – 160 с.

47. Алгоритмы и программы : библиогр. информ. / ГПНТБ России. – М., 1968. – 95 с.

48. Історія Української культури : у 2 т. / НАН України. – К. : Наук. думка, 2001. – Т. 1 : Українська культура XIII-першої половини XVII століть. – 848 с. : Іл. Т. 2 : Українська культура другої половини XIII-XVII століть. – 1246 с. : Іл.

49. Довідник залізничника. – У 8 кн. – Кн. 4. Охорона праці / Д. В. Зеркалов, Е. І. Рябий, В. І. Дзюба [та ін.] ; за ред. Д. В. Зеркалова. – К. : Основа, 2005. – 637 с.

50. Статистичний щорічник України за 2006 рік / Держ. комітет статистики України ; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Консультант, 2007. – 552 с. – Алф.-предм. покажчик : с. 546-551.

51. Новиков В. М. Транспортное право (железнодорожный транспорт) : учеб. для вузов / В. М. Новиков. – М. : УМЦ по обр. на ж. д. трансп., 2007. – 358 с. – (Высшее профессиональное образование).

52. Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. акад. В. Лазаряна / гол. ред. О. М. Пшінько. – Дніпропетровськ : Дніпропетр. нац. ун-т залізн. транспорту ім. акад. В. Лазаряна, 2009. – Вип. 27. – 262 с.

53. Вісник аграрної науки Причорномор'я / гол. ред.

В. С. Шебанін. – Миколаїв : МНАУ, 2005. – Вип. 2. – 189 с.

54. ДСТУ Б В.2.5-21-2002. Інженерне обладнання будинків і споруд. Зовнішні мережі та споруди. Труби зі структурованого поліетилену і захисною гофрованою поліетиленовою оболонкою для мереж холодного, гарячого водопостачання та водяного опалення. Технічні умови : ДСТУ Б В.2.5-21-2002. – [Чинний від 2001-23-02]. – К. : Укрархбудінформ, 2002. – 35 с. – (Національні стандарти України).

55. Мир. Политическая карта мира [Карты] : полит. устройство на 1 янв. 2001 г. / сост. и подгот. к изд. ПКО "Картография" в 2001 г. ; гл. ред. Н. Н. Полункина ; рук. проекта М. Ю. Орлов. – 1 : 25 000 000. – М. : ПКО "Картография", 2001. – 1 к. (2 л.) : цв. ; 98x71 см. – 250 экз.

56. Дерфель Б. Условие причинности в теории полей / Б. Дерфель, Д. И. Казаков // Современный детерминизм и наука : сб. науч. тр. – Новосибирск, 1995. – Т. 2. – С. 265-278.

57. Жуков І. А. Адміністративно-навчальна інформаційна система Інституту комп'ютерних технологій / І. А. Жуков, І. А. Клименко, І. М. Кравець // Проблеми інформатизації та управління : зб. наук. пр. – 2007. – Вип. 1 (19). – С. 56-57.

58. Кочин Е. Русский Мюнхен : [об одном. художеств. выст., Москва] / Е. Кочин // Культура. – 2004. – 23-29 дек. (№ 50). – С. 10.

59. Дерябина Е. Мы - люди городские : рассказ / Е. Дерябина // Юж. Урал. – 2004. – 19 окт. – С. 2.

60. Літошенко А. В. Аналіз проблем та перспектив розвитку галузі іт-аутсорсингу в Україні / А. В. Літошенко // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – № 2. – 2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5448>

61. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.svb.org.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf.

Додаток Д

Таблиця 6.1
 Типова форма № М-14
 Затверджена наказом Мінстату

України _____
 (підприємство, організація)

21.06.1996р. №193

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ _____
 УКУД _____

Код за

КАРТКА № _____ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ МАТЕРІАЛІВ

Склад	Місце знаходження		Марка	Сорт	Профіль	Розмір	Номенклатурний номер	Одиниця виміру		Ціна	Норма запасу	Найменування товару	Дорогоцінний матеріал				Номер рядка у формі № 2-ДМ, додаток
	стелаж	склад						Код	Найменування				найменування	вид	маса, Г.	номер паспарта	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	

Таблиця 6.2
 Типова форма № М-4
 Затверджена наказом Міністерства України
 від 21.06.96 р. № 193

_____ підприємство, організація
 Ідентифікаційний код ЄДРПОУ _____
 Код за УКУД _____

ПРИБУТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР №

Номер документа	Дата складання	Код виду операції	Склад		Постачальник		Кореспондуючий рахунок		Номер супровідного документа	
					найменування	код				
Матеріальні цінності			Одиниця виміру		Кількість		рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	Номер паспорта	Порядковий номер запису за складською картотекою
Найменування, сорт, розмір, марка		Номенклатурний номер	код	найменування	за документом	прийнято фактично	Ціна	Сума		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Навчальне видання

ІНФОРМАТИКА

Методичні рекомендації

до виконання практичних робіт

Укладачі: **Мороз** Тетяна Олегівна
Мигович Сергій Михайлович

Рецензенти: **Гайша** Олександр Олександрович
Гончаренко Ірина Василівна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 8,7

Тираж 30 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.